

prof. dr hab. Ewa Stachowska
Zakład Żywienia Człowieka i Metabolomiki
Pomorski Uniwersytet Medyczny
w Szczecinie

Szczecin 13 06 2023

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Izabeli Kwiatkowskiej

” Ocena wybranych czynników ryzyka sercowo- naczyniowego oraz wykładników stanu zapalnego w zależności od stosowanej diety w okresie pandemii COVID-19”

Konstrukcja pracy

Rozprawa doktorska zawiera krótki wstęp, opis badań i uzyskane wyniki, które zostały opublikowane w formie trzech publikacji w impaktowanych czasopismach naukowych:

1. I. Kwiatkowska, J. Olszak, P. Formanowicz, D. Formanowicz „Nutritional Status and Habits among people on vegan lacto/ovo – vegetarian, pescatarian and Traditional diets.”. *Nutrients* 2022, 14 , 4591. Punkty MNiSW 140,IF 6,706.
2. I. Kwiatkowska, J. Olszak, P. Formanowicz, D. Formanowicz “Dietary Habits and Lifestyle, including cardiovascular risk among vegetarians and omnivores during the COVID 19 pandemic in the Polish population”. *Nutrients* 2023, 15 , 442. Punkty MNiSW 140,IF 5,7169.
3. I. Kwiatkowska , J. Olszak, A. Brozek, A. Blacha, M. Nowicki , K. Maćkowiak, P. Formanowicz , D. Formanowicz. „Is it feasible to predict cardiovascular risk among healthy vegans , lacto-/ovo – vegetarians, pescatarians, and omnivores under forty?” **International Journal of Environmental Research and Public Health** 2023,20 2237, Punkty MNiSW 140,IF 4, 614.

Oryginalność problemu badawczego

Uważam, że praca doktorska mgr Izabeli Kwiatkowskiej rozwiązuje oryginalny problem badawczy, wnosząc istotne nowości do zrozumienia oddziaływania diety na czynniki ryzyka sercowo naczyniowego.

Znaczenie problemu badawczego

Wydawało by się, że temat oddziaływania diety na rozwój choroby sercowo naczyniowej jest tematem dobrze przebadanym. Nic bardziej mylnego! Od czasu pierwszych publikacji dr Ancela Keysa, który dowiódł istnienie zależności między stylem życia a chorobą niedokrwienną serca, minęło ponad 30 lat.

Zakładaliśmy, że od tego czasu wiedza na temat „złotego” wzorca prewencji chorób układu krążenia czyli antyzapalnej diety śródziemnomorskiej – będzie powszechnie znana. Ale tak nie jest. Po stworzeniu przez dr A. Kaysa zrębów nowoczesnego myślenia o tym jak powinna wyglądać profilaktyka chorób układu sercowo naczyniowego - przyszedł czas na konkretne działania zarówno w grupie konsumentów / potencjalnych pacjentów jak i badaczy.

I jak to niestety bywa w „zwykłym” życiu, to co jest oczywiste dla specjalistów – w małym stopniu utrwała się jako dobre nawyki żywieniowe w grupie potencjalnych odbiorców – czyli zwykłych konsumentów obdarzonych (w różnym stopniu) ryzykiem chorób układu krążenia.

W wytycznych European Society of Cardiology z 2021 podkreśla się rolę czynników modyfikowalnych w tym diety na prewencje chorób sercowo - naczyniowych. Jest więc jednogłośnie w środowisku lekarzy, dietetyków co do konieczności skutecznego wdrażania takich modeli żywienia które będą gwarantowały sukces a jednocześnie będą możliwe do realizacji przez „zwykłego” konsumenta. Bo dla przeciętnego zjadacza chleba pojęcie diety śródziemnomorskiej odnosi się do opisu diety obcej kulturowo i zupełnie nieprzystającej do polskich warunków. Widzimy to w gabinetach dietetycznych, gdzie do tradycyjnych bolączek związanych z wprowadzaniem profilaktyki wśród pacjentów należy przełamywanie obiekcji: „za dużo warzyw”, „za drogo”, „ bez mięsa nie dam rady zjeść posiłku” .

To co trzeba szczególnie docenić w tej pracy to fakt, że Doktorantka wyszła poza typowy schemat działania i zaprosiła do swoich badań inne niż śródziemnomorska, diety antyzapalne.

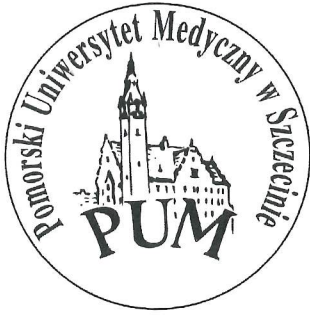
Z jednej strony to diety jeszcze trudniejsze dla pacjentów (i widzimy to po średniej wieku badanych) ale z drugiej – to właśnie diety roślinne wydają się być najbardziej prawdopodobną opcją żywienia w niedalekiej przyszłości. Warto więc badać je pod kątem ich użyteczności w zapobieganiu CHNS.

Uważam, że Doktorantka wypełniła „lukę” między trendami nowoczesnego żywienia a potrzebą badań tych trendów dla przyszłego zastosowania klinicznego.

Dlatego uważam, że tezy postawione przez Doktorantkę:

1. Wegetarianizm jest stylem życia korzystniejszym dla zdrowia od diety tradycyjnej
2. Osoby jedzące mięso charakteryzują się wyższą masą mięśniową
3. Weganie mają najmniejsze ryzyko sercowo naczyniowe za zasadne.

Pierwsza hipoteza wydaje się truizmem ale w kontekście nowej zmiennej – jakim było pojawienie zmiennej w postaci pandemii – ta hipoteza nabiera nowego formatu.

Doktorantka w kolejnych publikacjach udzieliła odpowiedzi na postawione hipotezy.

Wyniki prac są niezwykle ciekawe – po raz kolejny okazuje się, że weganizm to coś znacznie więcej niż tylko sposób żywienia.

W pierwszej pracy Doktorantka porównując wybrane parametry (nawyki żywieniowe, parametry antropometryczne,) udowodniła, że weganie są grupą osób żywiących się najbardziej świadomie – co przekłada się na parametry składu ciała (uzyskując najniższy odsetek tkanki tłuszczowej).

Mam tylko pytanie jak była sprawdzana aktywność fizyczna w grupach? Doktorantka pisze, że grupa OMNI charakteryzował się najwyższą aktywnością fizyczną spośród wszystkich grup. Ale jak to sprawdzano?

Kolejna praca „Dietary habits and lifestyle including cardiovascular risk among vegetarians and omnivores during the COVID 19 pandemic in the Polish population” potwierdza, że grupa wegan zachowała najbardziej prozdrowotne nawyki żywieniowe pomimo pandemii.

Trzecia praca „It is feasible to predict cardiovascular risk among healthy vegans, lacto-/ovo-vegetarians, pescatarians and omnivores under forty” wykazała przewagę diety wegańskiej na zmniejszenie ryzyka sercowo naczyniowego w grupie osób poniżej 40 roku życia.

Mam pytanie czy Doktorantka może trochę a priori rekomendować te diety w grupie osób powyżej 40 roku życia? To jednak jest ta grupa osób, u których częściej ujawniają się problemy sercowo naczyniowe. Co z ryzykiem sarkopenii, które niesie źle zbilansowana (w pełnowartościowe białko) dieta wegańska?

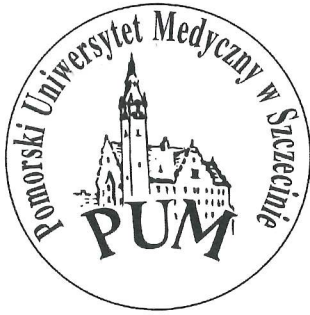
Oryginalność i trafność metod oraz narzędzi badawczych

Zakres i tematyka pracy doktorskiej jest oryginalna co potwierdza publikacja wyników w wysoko impaktowanych czasopismach z wysokim wskaźnikiem IF.

Narzędzia badawcze – uważam, że są adekwatne do postawionych celów. Brakuje mi tylko narzędzia użytego do oceny aktywności fizycznej.

Układ pracy, cele pracy, część doświadczalna i dyskusje

Konstrukcje pracy - oceniam na prawidłowe i zgodne z wymaganiami redakcji.

Część cele pracy – sformułowane prawidłowo.

Część doświadczalna- jw.

Umiejętność krytycznej analizy danych

Jest na bardzo wysokim poziomie, dyskusja napisana z naukową swadą i bardzo przejrzysto.
Doktorantka wykazała się bardzo dobrą znajomością tematu i doskonałą umiejętnością w dyskusowaniu wyników.

Sposób prezentacji – oceniam na bardzo dobry

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska spełnia wymagania ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Praca jest oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego, Doktorantka wykazała się doskonałą wiedzą a także umiejętnościami do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Wnoszę do Wysokiej Rady dyscypliny Nauk Medycznych i Nauk o zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu o dopuszczenie mgr Izabeli Kwiatkowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Wnoszę o wyróżnienie rozprawy doktorskiej ponieważ spełnia kryteria Regulaminu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

[Handwritten signature]
PROF. DR H.D. H. MARIAN EWAN STACHURA
KATEDRA ANATOMII I FIZJOLOGII CZŁOWIEKA
UNIWERSYTET MEDYCZNY W POZNANIU

*Gratuluję zspaniałej
pracy i sukcesom
kariery - a
prezentacji naukowej
Doktorantki*